111.

S. Pius V, const. *Cum primum*, 1 apr. 1566.

Cum primum Apostolatus officium divina Nobis dispositione commissum suscepimus, statim omnem curam, et cogitationem nostram in Dominici gregis fidei nostrae crediti salute defiximus, et Christifideles Deo iuvante, ita dirigere statuimus, ut a vitiis, et peccatis abstinentes, iter, quod ad vitam aeternam ducit, insistant.

§ 1. Cum autem ad omnia, quae divinam maiestatem aliquo modo possent offendere movenda, mentis nostrae aciem intenderimus, ea primum, et sine mora emendare decrevimus, quae Deo praeter cetera displicere, et iram eius provocare, cum divinae docent scripturae, tum gravissima exempla declarant, nempe divini cultus neglectum, simoniae labem, blasphemiae crimen, et libidinis naturae contrariae vitium execrandum, propter quae populi, et nationes, bellorum, famis, et pestilentiae calamitatibus, iusta Dei ultione saepe plectuntur. Et si autem contra eos, qui tam gravia crimina admiserint, multae a Praedecessoribus nostris, Constitutiones editae fuerunt, tamen quia parum est leges edere, nisi sint, qui eas debitis temporibus exequantur.

§ 2. Idcirco ne qui forsan ex tolerantia sperare impunitatem audeant, scientes plerosque poenarum gravitate magis, quam Dei timore arceri solere a voluntate peccandi, omnes et singulas sententias, censuras, et poenas contra eos, qui talia deliquerint, latas confirmamus, et Apostolica auctoritate innovamus, nec de earum rigore quicquam relaxamus, admonemusque eos, qui talia perpetrare veriti non fuerint, non solum subituros eas poenas, quae sacris sunt Canonibus constitutae, sed eas etiam, quas leges civiles comminantur, et nostri quoque arbitrii discretio pro personarum qualitate constituet.

§ 3. Mandantes Civitatum, et locorum Status nostri Ecclesiastici pro tempore Ordinariis, et Gubernatoribus: illis quidem sub poena suspensionis a divinis, his vero sub poena excommunicationis latae sententiae, ut quos

debitum Deo cultum in Ecclesiis non tribuere, aliisque nefandis criminibus pollutos esse compererint, comprehendi curent poenis afficiendos competentibus. Scituris, etiam ipsis Iudicibus, quod si post hanc nostram Constitutionem in castigandis huiusmodi delictis negligentes fuerint, primum quidem Dei Omnipotentis iudicio obnoxii erunt, deinde nostram quoque incurrent indignationem. Ut autem poenarum certitudo cunctis facilius innotescat, nonnullas hic duximus exprimendas, aliis nihilominus contra huiusmodi criminum reos a iure statutis in suo robore manentibus.

§ 4. Ut igitur Deo Optimo Maximo, Gloriosae Virgini, et Sanctis omnibus debitus honor deferatur, Gregorii X Praedecessoris nostri Constitutionem[1] innovantes, ac statuta in Tridentino Concilio observari volentes, statuimus, et ordinamus, ut ad Ecclesias sit humilis, et devotus ingressus, quieta conversatio, devotis orationibus insistant, et omnes genibus flexis Sanctissimum Sacramentum adorent, ad nomen Iesu Christi Domini nostri cum exhibitione reverentiae caput inclinent, nullus in dictis Ecclesiis seditionem faciat, tumultum excitet, clamores moveat, impetumve committat, cessent vana, foeda, et profana colloquia, risus immoderati, et strepitus omnes iudiciorum, et alia quaecumque, quae divinum officium perturbare possunt. Nullus intra Ecclesias deambulare audeat, sive praesumat, dum celebrantur sacra Missarum Mysteria, et alia divina officia. Qui vero praedicta petulanti animo contempserint, praeter divinae ultionis acrimoniam, nostri quoque arbitrii poenas incurrent, quae omnia locorum quoque Ordinarii in suis Ecclesiis faciant observari. Quicumque vero in Ecclesiis, dum ibi sacrificium Missae, et divina celebrantur officia, aut verbum Dei praedicatur, deambulare, vociferari aut verso tergo ad Sanctissimum Sacramentum irreverenter sedere, aut aliquid, quod scandalum generet, aut divina perturbet officia, facere praesumpserit, poenam vigintiquinque ducatorum incurret, praeter alias arbitrio nostro imponendas, et moderandas poenas, et qui non habebit in aere, luet in corpore, aut exilio mulctabitur. Qui vero in Ecclesiis cum mulieribus impudicis, sive etiam honestis colloquium scurrile habuerit, aut alios inhonestos actus fecerit, vigintiquinque ducatorum poenam incurrat, et carceris per mensem. Qui in Ecclesiis, ut supra, obscoenis et inhonestis verbis, aut signis usus fuerit, aut alia foeda colloquia cum personis quibuscumque habuerit, decem aureorum poena mulctetur, aut alias corporaliter puniatur. Mandamus praeterea omnibus, et singulis Cathedralium, Collegiatarum, et Parochialium Ecclesiarum Capitulis, Rectoribus, Vicariis, Sacristis, Ostiariis, et aliis ipsarum custodibus, quatenus praefatos omnes in Ecclesiis delinquentes admoneant, et ut in eis vetita fieri non permittant, vel saltem ipsis Ordinariis, vel Officialibus nostris puniendos deferant, quod si facere neglexerint, poenam duorum aureorum vice qualibet incurrent.

§ 5. Pauperes quoque mendicantes, seu eleemosynas petentes per Ecclesias tempore Missarum, praedicationum, aliorumque divinorum officiorum ire non sinant, sed eos ad valvas Ecclesiarum stare faciant, sub poena duo-

[1] C. 2, *de immunitate ecclesiarum, coemeteriorum et aliorum locorum religiosorum,* III, 23, in VI°.

rum aureorum Capitulis infligenda pro qualibet vice, nisi eos eiici curaverint, et Parochis dimidii aurei. Religiosis, etiam claustralibus, sive regularibus praecipimus in virtute sanctae obedientiae, ut in Ecclesiis suis deputent aliquem, qui tales eiiciat, et si negligentes fuerint, gravissime ab Ordinario corripiantur, quod si illi parere recusaverint, gravissimas poenas incurrent, et pro qualitate personarum, etiam corporaliter punientur arbitrio nostro, sive superiorum.

§ 6. Et ut in Ecclesiis nihil indecens relinquatur, iidem provideant, ut capsae omnes, et deposita, seu alia cadaverum conditoria super terram existentia omnino amoveantur, prout alias statutum fuit, et defunctorum corpora in tumbis profundis infra terram collocentur.

§ 7. Cum vero dierum festorum observatio ad Dei cultum maxime pertineat, et in lege divina praecipiatur, cupientes abusus pravos, qui ex eorum inobservantia invaluerunt, omnino corrigere, et antiquorum Canonum statuta renovantes, mandamus, ut omnes dies Dominici, et praecipue in honorem Dei, Beatae Mariae Virginis, Sanctorum Apostolorum feriati, cum omni veneratione observentur, omnes in diebus praefatis Ecclesias frequentent, divinis Officiis devote intendant, ab omni illicito, et servili opere abstineant, mercatus non fiant, profanae negotiationes, et iudiciorum strepitus conquiescant. Qui vero in diebus praefatis opus aliquod illicitum fecisse deprehensus fuerit, praeter divinam ultionem, et amissionem animalium, quibus ad vecturam utetur, etiam graves poenas incurret arbitrio nostro, seu Vicarii nostri in Urbe, in aliis autem locis arbitrio Ordinariorum, vel aliorum Magistratuum, ita ut praeventioni locus sit. Quibus omnibus districte praecipimus, ut haec diligenter observari procurent, illas etiam festivitates, quae iuxta consuetudinem locorum solemniter celebrari consueverunt, iuxta laudabilem consuetudinem debita cum reverentia observari faciant, sub poenis arbitrio ipsorum imponendis, et moderandis.

§ 8. Et ut Simoniacae pravitatis labes prorsus aboleatur, constitutiones Antecessorum nostrorum contra Simoniacos editas, et praesertim Pauli II[1] inviolabiliter, observari mandamus, et delinquentes tam in sacrorum Ordinum receptione, quam in beneficiorum assecutione, statutis etiam inferius poenis nostra auctoritate affici volumus. Quicumque igitur detestabile crimen Simoniacae pravitatis commisisse convictus fuerit in consequendis ordinibus, eo ipso sit ab illorum executione per decennium sine spe dispensationis suspensus, et per annum carceribus mancipetur. Qui dignitates Ecclesiasticas Simoniace acquisiverit, illis sit ipso iure privatus, et in futurum inhabilis ad eas, et quascumque alias obtinendas. Qui beneficium, aut officium Ecclesiasticum Simoniace adeptus fuerit, illis similiter sit ipso iure privatus, et ad fructuum omnium, quos perceperit, restitutionem teneatur, et perpetuo sit inhabilis ad ea, et quaecumque alia beneficia Ecclesiastica obtinenda. Si quis autem tale crimen pluries commisisse convictus fuerit, praeter supradictas poenas, etiam corporaliter puniatur, et ab ordinibus Ecclesiasticis degradatus a fidelium consortio eiiciatur. Qui vero ordines, et bene-

[1] C. 2, *de simonia,* V, 1, in Extravag. com.

ficia Simoniace contulerint, poenis a iure statutis puniantur, cuiuscumque gradus, conditionis, et dignitatis, etiam si Episcopi, Archiepiscopi, vel maiores fuerint.

§ 9. Caveant praeterea quicumque, ne in Sacramentorum exhibitione Simoniacum aliquid faciant, alioquin gravissime puniantur per locorum Ordinarios, qui huiusmodi criminis reos cum maxima severitate coercere procurent, iuxta Con. Triden. statuta.

§ 10. Ad abolendum vero nefarium, et execrabile blasphemiae scelus, quod in antiqua lege Deus morte puniri mandat, et imperialibus quoque legibus receptum est, nunc autem propter nimiam Iudicum in puniendo segnitiem, vel potius desuetudinem, supra modum invaluit, Leonis X Praedecessoris Nostri in novissimo Lateranen. Concilio statuta[1] innovantes, decernimus, ut quicumque laicus Deum, et Dominum nostrum Iesum Christum, vel Gloriosam Virginem Mariam eius genitricem expresse blasphemaverit, pro prima vice poenam 25 ducatorum incurrat, pro secunda poena duplicabitur, pro tertia autem centum ducatos solvet, et ignominia notatus exilio mulctabitur. Qui vero plebeius fuerit, nec erit solvendo, pro prima vice manibus post tergum ligatis ante fores Ecclesiae constituetur per diem integrum, pro secunda fustigabitur per Urbem, pro tertia lingua ei perforabitur, et mittetur ad triremes. Quicumque clericus in hoc blasphemiae crimen incurrerit, pro prima vice fructibus unius anni omnium et quorumcumque beneficiorum suorum, pro secunda beneficiis ipsis privetur, pro tertia omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur, et in exilium mittatur. Quod si clericus nullum obtinuerit beneficium, poena pecuniaria, vel corporali pro prima vice puniatur, pro secunda carceribus mancipetur, pro tertia verbaliter degradetur, et ad triremes mittatur. Qui reliquos sanctos blasphemaverit, pro qualitate blasphemiae, atque personae, arbitrio Iudicis puniatur.

§ 11. Si quis crimen nefandum contra naturam, propter quod ira Dei venit in filios diffidentiae, perpetraverit, Curiae saeculari puniendus tradatur, et si clericus fuerit, omnibus ordinibus degradatus simili poenae subiiciatur.

§ 12. Monemus praeterea omnes locorum Ordinarios, et in virtute sanctae obedientiae eis praecipimus, ut statuta Tridentini Concilii contra concubinarios, tam clericos, quam laicos edita, districte faciant observari, reddituri Deo, ac Nobis, si id omiserint, rationem.

§ 13. Et ut praemissorum delictorum simoniae, blasphemiae, ac stupri nefandi notitia facilius habeatur, volumus, quod in singulis casibus, non solum per accusationem, et inquisitionem, sed etiam ad simplicem, et secretam denunciationem procedatur per quoscumque Iudices, alias tamen de iure competentes, tam ratione delicti quam personarum, ita quod inter eos locus sit praeventioni.

§ 14. Monemus praeterea omnes, et singulos, ut solum Dei timorem prae oculis habentes, et non alia animi prava affectione ducti, culpabiles tantum deferant, innocentes non vexent. Quod si aliqui ex calumnia aliquos denunciasse comperti fuerint, eos ad poenam talionis teneri volumus, et mandamus.

[1] Const. *Supernae dispositionis*, § 33. - Cf. supra, in N. **65.**

§ 15. Mulctae autem pecuniariae applicabuntur pro duabus partibus locis piis arbitrio nostro in Urbe, extra vero, Ordinariorum, pro tertia accusatori, qui delinquentes detulerit.

§ 16. Mandamus autem Principibus, Comitibus, et Baronibus omnibus, S. R. E. feudatariis, sub poena privationis feudorum, quae ab ipsa Ecclesia Romana obtinent. Reliquos vero Principes Christianos, et Terrarum Dominos hortamur in Domino, et in virtute sanctae obedientiae mandamus, ut pro divini nominis reverentia, et honore, praemissa omnia in suis dominiis, ac Terris exactissime servari faciant, uberrimam ab ipso Deo mercedem pro tam bonis operibus recepturi.

§ 17. Non obstantibus, etc.

[Bull. Rom., tom. 4, II, p. 284-286].